

הטמנת מאכלים לצורך שבת - שיעור 142

- 1) crock pots - איסור הטמנה 2) *kishke* or *kugel* submerged in *chulent* pot
 3) chicken wrapped in aluminum foil placed on *blech* or *chulent* pot 4) using
 Thermos bottle 5) enclosing caterer's oven in aluminum foil 6) hot cup כלי שני

I. טעמי האיסור של הטמנה

(א) בדבר שאינו מוסיף הבל (שבת ל"ד.) אמר רבא מפני מה אמרו אין טומנין בדבר שאינו מוסיף הבל משחשכה גזירה שמא ירתיח. ורש"י (ד"ה "משחשכה") פירוש משום שמא ימצא קדירתו שנצטננה כשירצה להטמינה וירתיחנה תחלה ונמצא מבשל בשבת שיש בישול אחר בישול בדבר לח (רש"י י"ח: ד"ה "מניס") אומנם הרא"ש חלק לשיטתו (פ"ג - ס"י) שאין בישול אחר בישול בדבר לח והאיסור דשמא ירתיח הוא משום שמא יחתה ויתחייב משום מבעיר

(ב) בדבר המוסיף הבל (שבת ל"ד:) ואמר רבא מפני מה אמרו אין טומנין בדבר המוסיף הבל ואפילו מבעוד יום גזירה שמא יטמין ברמץ שיש בה גחלת אמר ליה אביי ויטמין גזירה שמא יחתה בגחלים (וחדא גזירה) ויש לעיין אם הדברים שמוסיפים הבל (עיין רנ"ז - ג) צריך דוקא להגביר את חום הקדירה או לא כגון *crockpot* שעומד על גבי האש מע"ש והוא מבושל כל צרכו ועומד שם רק להעמיד את החום אם זה נקרא מוסיף הבל או רק מעמיד הבל ואין שום איסור הטמנה לכל הדעות. ונראה לי דזה נקרא מוסיף הבל וכן מוכח משו"ע (רנ"ז - ח) "ואם הטמין בדבר המוסיף הבל התבשיל אסור אפילו בדיעבד ודוקא בצונן שנתחמם או שנצטמק ויפה לו אבל בעומד בחמימותו כשעה ראשונה מותר. ועיין במ"ב (ס"ק ז - ח) דעשה איסורה של הטמנה מותר בהנאה ולכן אין יכול להתיר מטעם זה *crockpots*. ואין להקשות משער הציון (רנ"ז - מ"ג) דמותר אם קצת אויר מפסיק בין הקדירה לדופן הגומה דשאני *crockpot* שנעשה רק לכלי המיוחד לו משא"כ גומה ועוד יש מתירים שם לכתחלה בלא זה

II. כללי הטמנה - רנ"ז - ח-ה ורנ"ז - ח

(א) אין טומנין בשבת אפילו בדבר שאין מוסיף הבל (שו"ע רנ"ז - ח)
 (ב) ספק השיכה טומנין (מ"ג סק"ג) דסתם קדירות בין השמשות רותחות וליכא למיגזר
 (ג) אין טומנין בדבר המוסיף הבל אפילו מבע"י דשמא יטמין ברמץ (ס"ט)
 (ד) יש אומרים דאם שכח והטמין שרי וה"ה אם שגג בדין (רנ"ח - ט)
 (ה) לשום כלים על התבשיל כדי לשמרו מותר אפילו יבוא לחימום משום שאינו מתכוין (מ"ג סק"ד) לחימום

(ו) טמן בהיתר ונתגלה מותר לחזור או להוסיף או להחליף הבגדים (סעיף ד)
 (ז) מותר להטמין כלי שני בדבר שאינו מוסיף הבל (רנ"ז - ה) ויש מחלוקת אם מותר להטמין בכלי שני כגון קוגעל וכדומה (עיין לקמן)

(ח) אסור להטמין צונן גמור בדבר המוסיף הבל משום דמוליד חום (רנ"ז - ו) אבל צונן בדבר המעמיד הבל מותר אפילו בשבת

(ט) ויש מחלוקת אם הטמנה במקצת שמייה הטמנה וגם בהטמנה ברובא (עיין שיעור 141)
 (י) אם הקדירה מכוסה בבגדים ואש תחתיהם דינו כמוסיף הבל (רנ"ז - ח)
 (יא) אם הבגדים אין נוגעים בקדירה אע"פ שיש אש תחתיה שרי (רנ"ז - ח)

III. אם יש איסור הטמנה בכלי בתוך כלי כגון: (1) *crockpot*
 (2) wrapping *Kugel* or *Knish* / *Kishke* in aluminum foil and putting it into *chulent*

(א) עיין במ"ב (רנ"ח - סק"ג) שאסור ליקח כלי ובתוכו משקה צונן ולתחוב אותו בשבת לכלי מלא מים חמין כיון שכולו טמון בתוכו שזהו דרך הטמנה והובא זה בשם הט"ז וח"א ועוד

(ב) **אולם בחזון איש** (סימן ל"ז סקל"ז ד"ה "ויצמ"ז") חלק על זה ומביא ראיה מהמשנה (שבת קמ"ה:):
דכל שבא בחמין מע"ש שורין אותו בחמין בשבת ונהי דבישול ליכא ליתסר משום הטמנה אלא
ודאי בקדירה ליכא משום הטמנה ולא דוקא אוכלין בתוך אוכלין דה"ה כלי בתוך כלי ועיין
שם (ד"ה "מ"ז') שמחלק בין פך שמן שמותר להכניס הפך לתוך אמבטי חם ולבין סילון של
צונן לתוך אמה של חמין דאסור להטמין את הצונן ולמדנו דאין הטמנה בכלי בתוך כלי וזה
לשיטתו דהטמנה במקצת שמה הטמנה ומחומרא זה יוצא קולא דכלי בתוך כלי אין חשוב הטמנה

(ג) **ובשו"ת שבט הלוי** (ג - מ"ז) כתב דכיון שהסכמת הפוסקים הוא כדברי הט"ז דכלי
בתוך כלי מקרי הטמנה כ"ש שאסור להטמין מאכל מעוטף באלומיניום בתוך כלי גדול
אבל דוקא אם משוקע בהתבשיל

(ד) **ועיין עוד בשו"ת להורות נתן** (ז - י"ז) דלא אמרו דכלי בתוך כלי הוי הטמנה אלא
בכלי גמור כמו סילון דאנשי טבריא וכן בקבוק של הט"ז (סק"ב) אבל במאכל העטוף
בנייר כסף שאין זה אלא כלי רעוע יתכן דלא חשוב הפסק כלל ועיין בשו"ע (שי"ד - ח)
דחזרתות של תמרים חותך אפילו בסכין דהוי כמו ששוכר אגוזים או שקדים כדי ליטול
האוכל שבהם והכא נמי עטיפת נייר הכסף אינה אלא כעין שומר בעלמא כקליפת הפרי
ואינו בגדר כלי והוי כחדא עם המאכל שבקדירה ואין זו הטמנה ומכל שכן אם ישאיר
נקב כל שהוא אשר שם נכנס הרוטב מן הקדירה אל תוך המאכל שבעטיפה. ועיין
באג"מ (ח - קכ"ז ענף ט) דפתיחת הקענס דומה לקליפת הפרי ואין חשוב סתירת כלי

(ה) **עיין בשש"כ** (חלק ז - סימן מ"ז - הערה רמ"ז) דאם כל כוונתו שעושה כן כדי שהאוכל
שבתוך השקית לא יתפורר בתוך המרק מחמת הבישול אין זה דרך הטמנה ומותר (בשם
רב ש.ז. אויערבך) ולפ"ז י"ל דדוקא שקית בד שהמשקין עוברים דרכה אבל בנייר
אלומיניום הוה הטמנה אם משקעו לגמרי בתוך החמין אם לא יעשה נקבים בנייר

(ו) **עיין באג"מ** (ד - ע"ד - אות ג דיני הטמנה) דאסור לכרוך בשבת דבר גוש מבושל
צונן בנייר אלומיניום ולחממו בהפסיק קדירה וצ"ע אם מותר בתוך הקדירה
אפילו אינו משוקע ולכן צריך לעשות נקבים קטנים ונחשב מגולה במשהו

IV. בענין טערמאס

(א) **אם הטמנה שייך בכלי טערמאס** עיין בשו"ע (רנ"ז - ה) דפינת התבשיל
בשבת מקדירה שנתבשל בה לקדירה אחרת מותר בהטמנה להרמב"ם (פרק ז - הלכה ה)
משום דאיסור הטמנה הוא דוקא בכלי שנתבשלו בה ולשיטת רש"י (שבת נ"א ד"ה
"חזל מפנה") מותר משום שמתכוין לקירור וזה לשיטתו שהאיסור משום בישול ולכן
היה לן לאסור לרש"י דנתינתו להטערמאס שמתכוין להעמיד החום ולא לקרר

(ב) **אמנם באג"מ** (ח - ט"ז) כתב דכיון שמעצם הדין הרי פסקו באחרונים כהרמב"ם והר"ן
וגם הכיסוי מיוחד לו חשוב רק דרך שמירת הדבר אף במתכוין לחימום ועיין (רנ"ז - ז)

(ג) **והחזו"א** (צסימן ל"ז צסופו ד"ה "והר"ן") כתב דטערמאס חשוב כלי שני ואפשר דכלי מרוצץ
סביבו בכגד לא חשיב הטמנה דלא גזרו אלא להטמין את הכלי בכגד אבל ליתן בתוך כלי אינו
בכלל הטמנה (אולי ה"ה לענין crockpot) וכן שמעתי מרב מרדכי מרכז שזה כלי אחד ואין
מעשה הטמנה וכדומה שמעתי מרב מנשה קליין שזה כלי בישול ואין כלי הטמנה וצ"ע

V. בענין הא"ט קא"פ

עיין בספר נשמת שבת (דף ח) דדינו ככלי שני וראיתו מתוספות (שבת דף מ: ד"ה
"ושמט") שגדר של כלי ראשון דמתוך שעמד על האור דופנותיו חמין ומחזיק חומו זמן
מרובה אבל עוד כתב שם דכלי שני אע"ג דיד סולדת בו מותר שאין דופנותיו חמין
והולך ומתקרר וצ"ע בכוונת התוספות בגדרי כלי ראשון ונפקא מינה אי דבר גוש
יש לו דין כלי ראשון אף כשמונחת בכלי שני (ע"ך י"ד ק"ה - ח) וגם בדין הט"ז דכל
ששואבין עמה מתוך כלי ראשון שיש לה דין כלי ראשון ולכאורה אלו נתקבלו רק
דרך חומרות אבל אם נפסק הקילוח דינו ככלי שני ולכן הא"ט קא"פ דינו ככלי שני